

УДК 303.833.5:331.56:316.346.32-053.6(477)(045)

doi:10.15421/171610

Соціологічний аналіз проблеми безробіття серед української молодіО.О. ДІДУХ, М.В. ПРИМАК, Р.С. ОВСЯННИКОВ
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна**Авторське резюме**

У статті здійснено соціологічний аналіз проблеми безробіття серед сучасної української молоді. Незважаючи на невисокий рівень безробіття в Україні порівняно із загальноєвропейським рівнем, молодь являє особливу категорію, в якій проблема зайнятості має яскраво виражений характер і вимагає перманентного державного моніторингу та розробки політики молодіжної зайнятості як частини загальної політики зайнятості в країні.

За допомогою різних соціологічних досліджень детально розглянута структура безробіття серед української молоді. За даними 2015 року лише 9% молоді безробітні. Великою проблемою визнається низька можливість працевлаштування за обраною спеціальністю.

Оцінено вплив на структуру молодіжного безробіття таких факторів як вікові групи та розподіл за видами діяльності. Встановлено, що найбільш уразлива до безробіття є вікова група 15-24 роки. Велика увага приділена відповідності рівня освіти молоді та вимог роботодавців до своїх працівників. Виявлено, що є необхідним корекція роботи всієї системи освіти.

Запропоновано в якості важливого кроку для регулювання проблеми безробіття серед молоді поліпшення роботи Державної служби зайнятості, якій варто звернутися до міжнародного досвіду та здійснити реформування механізму державної підтримки підприємницької діяльності шляхом надання пільг, дотацій або державної допомоги для розвитку бізнесу тощо. Саме молодь є найбільш психологічно гнучкою до сприйняття нових сучасних технологій підприємницької діяльності.

Ключові слова: структура безробіття; молодь України; служба зайнятості; підтримка підприємницької діяльності

Sociological analysis of the problem of unemployment among Ukrainian youthО.О. DIDUKH, M.V. PRYMAK, R.S. OVSIANNIKOV
National aviation university, Kyiv, Ukraine**Abstract**

This article provides a sociological analysis of the problem of unemployment among modern Ukrainian youth. Despite the low unemployment rate in Ukraine compared with European levels, youth is a special category in which the problem of employment has a distinct character and needs permanent state monitoring and policy youth employment as part of total employment policies in the country. Continuously declining proportion of young people to the total population. In Ukraine, for the last ten years the number dropped from her 22 to 20%. According to all forecasts, this trend will continue. With various sociological studies reviewed in detail the structure of unemployment among Ukrainian youth. According to 2015 only 9% of young people are unemployed. The big problem is recognized low employment opportunities in the chosen specialty. A major problem completely for all graduates, regardless of their theoretical training, enterprises consider isolation of knowledge from practice unprepared to work in real business and a lack of understanding of how the business works. Thus it is necessary to orient the student during the training in higher education with the requirements of the employer. The analysis of the youth labor market in Ukraine showed that the highest levels of unemployment youthful equip individuals 24 years of age, it gives reason to include young people in this age groupe highest risk for difficulties first search of employment are not only with general economic and political crises, but also to the volatility of attitudes of young people, too ambitious position of young workers from the essence of practical skills and experience and, consequently, low professional status.

The effect on the structure of youth unemployment factors such as age groups and distribution activities. Found that the most vulnerable to unemployment is the age group 15-24 years. Much attention is given to matching the level of education of young people and requirements of employers to their employees. Revealed that the necessary correction of the entire education system. Thus, the main conclusion is significant opportunity to improve the efficiency of the State Employment Center as one of the basic tools of the modern state youth policy. Proposed as an important step to regulate the problem of youth unemployment improvement of the State Employment Service, which should appeal to the international experience and to reform the mechanism of state support for entrepreneurship by providing incentives, subsidies or state aid to business expansion and others. That young people are the most responsive to the psychological perception of new technologies entrepreneurship.

Keywords: structure of unemployment; young people of Ukraine; the employment service; support entrepreneurship

Социологический анализ проблемы безработицы среди украинской молодежи

А.А. ДИДУХ, М.В. ПРИМАК, Р.С. ОВСЯННИКОВ
Национальный авиационный университет, г. Киев, Украина

Авторское резюме

В статье проведен социологический анализ проблемы безработицы среди современной украинской молодежи. Несмотря на относительно низкий уровень безработицы в Украине по сравнению с общеевропейским уровнем, молодежь относится к особой категории, в которой проблема занятости имеет ярко выраженный характер и требует перманентного государственного мониторинга и разработки политики молодежной занятости как части общей политики занятости в стране.

В свете различных социологических исследований подробно рассмотрена структура безработицы среди украинской молодежи. По данным 2015 года только 9% молодежи являются безработными. Большой проблемой признается малая вероятность трудоустройства по избранной специальности.

Оценено влияние на структуру молодежной безработицы таких факторов как возрастные группы и распределение по видам деятельности. Установлено, что наиболее предрасположена к безработице возрастная группа 15-24 года. Большое внимание уделено соответствию уровня образования молодежи и требований работодателей к своим работникам. Определена необходимость коррекции работы всей системы образования.

Предложено в качестве важного шага для регулирования проблемы безработицы среди молодежи – улучшение работы Государственной службы занятости, которой следует обратиться к международному опыту и осуществить реформирование механизма государственной поддержки предпринимательской деятельности путем предоставления льгот, дотаций или государственной помощи для развития бизнеса и тому подобное. Именно молодежь является наиболее психологически гибкой к восприятию новых современных технологий предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: структура безработицы; молодежь Украины; служба занятости; поддержка предпринимательской деятельности

Постановка проблеми. У соціологічному вивченні соціально-демографічних груп суспільства особливе місце займає молодь. Це зумовлено рядом загальновідомих факторів, в першу чергу тим, що молодь – це майбутнє суспільства і процеси її соціального становлення і розвитку, формування системи цінностей і моделей поведінки, основні характеристики того чи іншого покоління молодих людей знаходяться в полі зору не тільки педагогів, але й соціологів. Молодь є найбільш енергійною, освіченою, фізично і професійно підготовленою, мобільною, швидко сприймає досягнення науково-технічного прогресу та інновації, більш адаптована до мінливих соціально-економічних умов, вимог ринкової економіки. З іншого боку, молодь характеризується тими суспільними відносинами і суспільними формами, які існують під час її формування і визначають її специфіку як самостійну соціально-демографічну групу суспільства [5]. Економічна та соціальна криза наприкінці ХХ ст. ускладнила функціонування як загальнотеоретичної, так і галузевої соціології. За відсутності фінансування майже не проводяться масштабні дослідження, які б могли з'ясувати молодіжні проблеми в умовах трансформації політичної, соціально-економічної систем. Значно скоротилася кількість дослідних центрів, проблемних лабораторій з вивчення проблем сучасної молоді.

Останнім часом загострилося чимало молодіжних проблем, серед яких найголовніші: низький рівень життя, безробіття і значна еко-

номічна та соціальна залежність від батьків; шлюбно-сімейні проблеми (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів); низька народжуваність – протягом трьох з половиною десятиліть в Україні зберігається рівень народжуваності, який не забезпечує навіть відтворення поколінь; матеріальна незабезпеченість, відсутність умов для поліпшення житлових умов; поганий стан здоров'я і зростання рівня соціальних відхилень (злочинність, пияцтво, наркоманія, проституція); втрата ідеалів, постійно скорочується питома вага молоді щодо всього населення. В Україні за останні десять років її кількість знизилася з 22 до 20%. За всіма прогнозами, ця тенденція триватиме і надалі [9]. Незважаючи на невисокий рівень безробіття в Україні порівняно з загальноєвропейським рівнем, молодь являє особливу категорію, в якій проблема зайнятості має яскраво виражений характер і вимагає перманентного державного моніторингу та розробки політики молодіжної зайнятості як частини загальної політики зайнятості в країні.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми молоді досліджували М. Алле, Р. Еренберг, М. Портер, Р. Сміт, Дж. Ріфкін, Й. Шумпетер. Загальнотеоретичні основи розвитку ринку праці та зайнятості в Україні розглядалися в працях В. Близнюк, Д. Богині, В. Будкіна, Т. Коропчук, Т. Мірошниченко, Л. Шевченко, Т. Заєць, М. Корецького. Дослідженням проблем молодіжного безробіття, а саме – підготовки фахівців та їх подальшого працевлаштування займаються такі відомі вітчизняні та

зарубіжні вчені, як: В. Афанасьєв, С. Бандур, Г. Беккер, П. Бурдєс, В. Базілевич, Д. Богиня, А. Казановський, В. Колосовський, Л. Колешня, А. Коломієць, Е. Лібанова, П. Нікіфоров, В. Онікієнко, М. Семикіна та інші. Вчені акцентують увагу, що вирішення проблем молодіжного безробіття можливе тільки з позиції комплексного та системного підходу і в умовах збалансованої державної соціально-економічної політики.

Мета досліджень. Здійснення аналізу сучасних проблем, пов'язаних із працевлаштуванням молодих фахівців, та виявлення основних тенденцій молодіжного безробіття в Україні, а також визначити напрями та розробити пропозиції щодо пошуку шляхів вирішення деяких проблем.

Виклад основного матеріалу. Молодь – це соціально-демографічна група, що переживає період становлення соціальної зрілості, адаптації до світу дорослих і майбутні зміни.

Фінансова криза, яка стала соціально-економічною кризою, призвела до різкого зростання безробіття серед молоді у світі і збільшила недовіру молодих людей до інститутів, урядів та корпорацій. Більш як 1,2 млрд. осіб у світі – це молодь у віці від 15 до 24 років. За даними Всесвітнього економічного форуму, 357 млн. з них ніде не навчалися і не працювали. Ця цифра продовжує зростати [3]. Держава, визначаючи конкретні шляхи становлення та розвитку суспільства, орієнтується передусім на молоде покоління віком 16-28 років, потенціал і знання якого, помножені на досвід попередніх поколінь, можуть стати запорукою прогресивного розвитку незалежної держави.

Молодь має досить великі та суттєві переваги порівняно з іншими віковими категоріями працездатного населення. У молодих людей найбільш тривалий період майбутньої працездатності, кращі показники фізичного здоров'я та витривалості, порівняно високий загальноосвітній рівень, найбільша професійна та міграційна мобільність. Водночас молоді люди більше за інші вікові групи страждають через відсутність роботи. За даними Міністерства молоді та спорту загальна ситуація з безробіттям серед української молоді є такою (рис. 1).

Щоб уявляти ситуацію, яка склалася на вітчизняному ринку праці, доцільно проаналізувати статистичні дані щодо рівня безробіття населення у віці 15-70, 15-24 та 25-29 років у середньому за 2001р. та 2008 – 2014 роки, які наведені на рис. 2.

Із 2010 року в Україні має місце незначна тенденція до стабілізації рівня молодіжного безробіття у вікових групах 25-29 та 30-34 років, однак це зумовлено не дієвими заходами державної політики зайнятості відносно сприяння працевлаштуванню молоді, а демографічною ситуацією та загальним старінням населення.

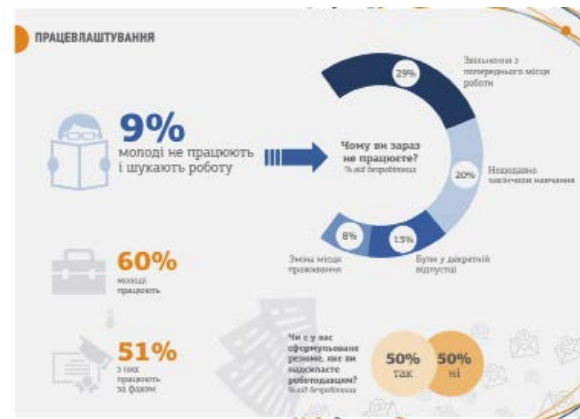

Рис. 1. Результати соціологічних опитувань за матеріалами Міністерства молоді та спорту у 2015 році.

Джерело: [7].

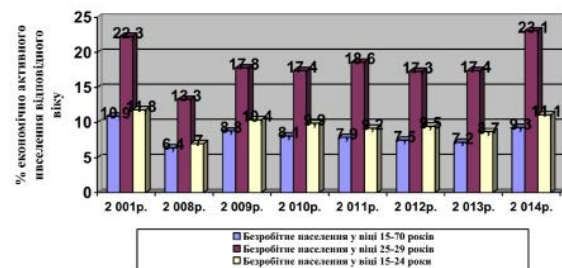

Рис. 2. Рівень безробіття населення у віці 15-70, 15-24 та 25-29 років у середньому за 2001р. та 2008-2014 роки в Україні.

Джерело: [9].

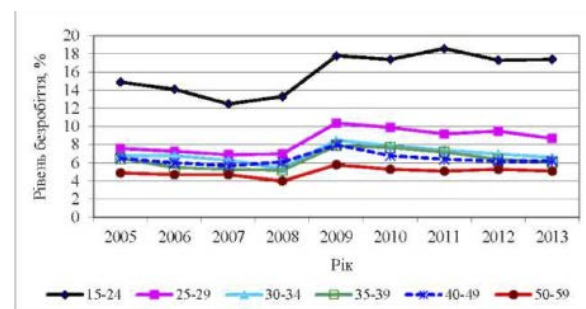

Рис. 3. Рівні безробіття населення за віковими групами (у відсотках до економічно активного населення відповідної вікової групи), %

Джерело: [8].

Так, сьогодні та протягом найближчого десятиліття в Україні чисельність тих, хто вступає до працездатного віку, буде меншою за чисельність осіб, які виходять із нього, що в цілому формує ситуацію, сприятливу для підвищення рівня зайнятості молоді [3].

Як свідчать дані, наведені на рис. 3, безробіття серед молоді більше ніж серед інших вікових груп, що відображає труднощі, з якими стикаються молоді люди при пошуку роботи. Частка безробітної молоді у загальній кількості безробітного населення за період з 2005 по 2013 роки не падала нижче 52% у 2005 році – і це найнижчий показник за аналізований період. Варто зазначити, що найвищі рівні безробіття притаманні наймолодшій віковій групі населення. Візуальний аналіз даних підтверджує, що найвищі рівні безробіття зафіксовані саме серед безробітних у віці до 35 років. Більш поглибленого дослідження потребує проблема безробіття молоді у віці від 15 до 24 років, бо протягом аналізованого періоду у цій групі зафіксовані найвищі показники молодіжного безробіття. У 2013 році безробіття серед осіб до 25 років у 1,76 раза перевищувало рівень безробіття у віці 25-29 років та у 2,15 раза загальний рівень безробіття [9].

Так, у 2013 році порівняно з 2005 роком частка безробітної молоді у віковій групі 15-24 років по відношенню до загальної чисельності безробітних досягла 24,5% та 28% відповідно - і це найвищі показники серед усіх вікових груп. За аналізований період спостерігається зростання частки безробітної молоді на 2,1%. Молодь у віці 15-24 років – це студенти й молоді люди, що завершують або завершили професійну підготовку в навчальних закладах. Вони є найбільш уразливою групою, яка вперше виходить на ринок праці, на якому найчастіше стикається з труднощами пошуку гідної роботи згідно з отриманою спеціальністю у вищому навчальному закладі.

Вікова група 25-29 років займає друге місце за рівнем молодіжного безробіття. Так, частка безробітної молоді у цій віковій групі по відношенню до загальної чисельності безробітних досягла 17,2% у 2013 році – і це також один із найвищих показників, хоча молодь у цьому віці є більш конкурентоспроможною, адже вона вже більшою мірою повинна мати досвід роботи й відповідні професійні компетентності. Порівняно з 2005 роком частка безробітної молоді у цьому віці зросла на 30,3%, це свідчить про послаблення позиції молоді більш зрілого віку та погіршення стану працевлаштування на молодіжному ринку праці.

До початку фінансово-економічної кризи 2007-2008 року показники рівня безробіття серед молодих чоловіків і жінок у віці від 15 до 24 років відрізнялися незначно. У післякризовий період, починаючи з 2009 року, молоді чоловіки мають більш високу ймовірність, ніж жінки, опинитися без роботи (див. рис. 4).

Значну частину безробітної молоді становить контингент молодих людей – випускників професійно-технічних і вищих навчальних закладів, які здобули професію (спеціальність) і вперше виходять на ринок праці.

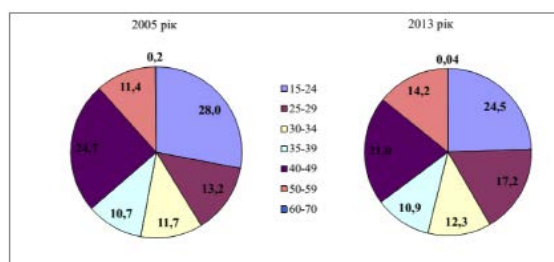

Рис. 4. Частка безробітних за віковими групами у загальній кількості безробітного населення у віці від 15-70 років у 2005 та 2013 роках, %

Джерело: [9].

На думку фахівців, тенденція до зростання на ринку праці кількості освіченої молоді поглиблюватиметься і в найближчій перспективі. Безробіття молоді – соціально-економічне явище, при якому працездатна молодь перебуває в пошуках роботи та готова приступити до неї, але не може реалізувати своє право на працю, чим втрачає основні засоби до існування. Сьогодні значна частина молоді подає документи до вищих навчальних закладів та намагається продовжити своє навчання. Та відчувається недосконалість старої системи підготовки робочих кадрів і молодих спеціалістів, яка раніше не була орієнтована на вимоги ринку праці та продовжує своє інерційне існування й нині. Щороку українські навчальні заклади випускають понад 500 тис. молодих спеціалістів, які не знаходять відповідного попиту на отриману спеціальність або не мають можливості задовольнити свої вимоги щодо рівня оплати праці [2]. Щорічно в Державну службу зайнятості звертаються близько 5-7% (92 тис.) випускників навчальних закладів [8].

Проблеми молоді на ринку праці обумовлені певними особливостями соціального стану і трудової поведінки, а саме: досить високим освітнім рівнем; наявністю професії або кваліфікації; низькою адаптованістю та вразливістю щодо навколишнього економічного і соціального середовища; підвищеними вимогами щодо працевлаштування (престижу, заробітку), змісту, характеру й умов праці.

Найбільша кількість зареєстрованих безробітних у загальній кількості молодих безробітних за видами економічної діяльності припадає на промисловість – 21,09%, сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство – 20,68% й оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 19,56%, тобто кожен п'ятий молодий працівник цієї галузі – безробітний (див. рис. 5).

У сферах державного управління й оборони та обов'язкового соціального страхування й промисловості ситуація дещо краща – кожен 11-й молодий працівник безробітний. Най-

менша кількість молодих безробітних спостерігається у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, надання інших видів послуг, інформації та телекомунікації, операції з нерухомим майном та мистецтві, спорту, розваг та відпочинку.

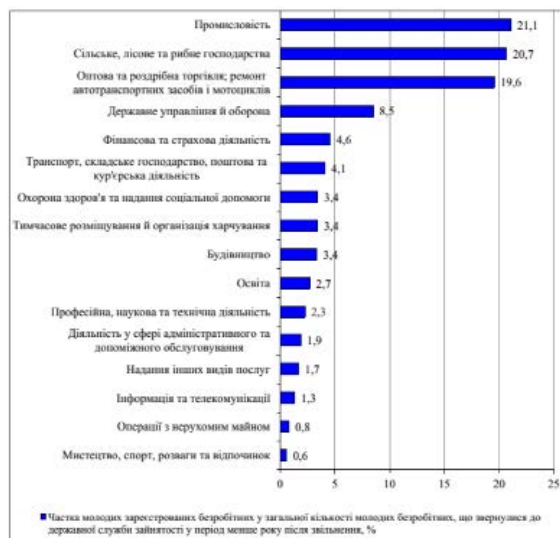

Рис. 5. Структура чисельності зареєстрованих безробітних у віці до 35 років за видами економічної діяльності станом на кінець 2013 року, %

Джерело: [9].

Проведений аналіз молодіжного ринку праці в Україні показав, що найвищі рівні молодіжного безробіття притаманні особам до 24 років, це дає підстави віднести молодь у цьому віці до групи найвищого ризику, бо труднощі пошуку першого місця роботи пов'язані не тільки з загальноекономічною та політичною кризами, а ще й з нестійкістю життєвих установок молоді, занадто амбіційною позицією молодих працівників, відсутністю практичних навичок і досвіду роботи та, як наслідок, низьким професійним статусом. Отже, ефективному працевлаштуванню молоді на українському ринку праці заважають не тільки суб'єктивні умови, які залежать від шукачів, а ще й відсутність дієвого державного механізму регулювання процесів працевлаштування випускників навчальних закладів.

На ринку праці давно існує проблема невідповідності знань та умінь, отриманих випускниками вищих навчальних закладів, та запитом роботодавців. Основними характеристиками сучасного випускника вищого навчального закладу є амбіційність, ініціативність, активність, цілеспрямованість та невизначеність. При цьому, як визначено в [2], серйозною перешкодою в роботі стає відсутність (або недостатній рівень володіння) навичок міжособистісного спілкування таких, як «комунікабельність,

вміння презентувати, вести переговори, емоційний контроль» (див. рис. 6).

Рис. 6. Результати опитування роботодавців

Джерело: [2].

Значною проблемою абсолютно для всіх випускників, незалежно від рівня їхньої теоретичної підготовки, підприємства вважають відірваність знань від практики, невідповідність до роботи в реальному бізнесі і нерозуміння того, як цей бізнес працює. Таким чином, необхідно орієнтувати студента на протязі навчання у вищому навчальному закладі до вимог роботодавця. Також, у даний час, посиленню напруги на українському молодіжному ринку праці сприяли такі фактори: криза в економіці, демографічний фактор, ліквідація робочих місць з менш жорсткими та створення нових – з більш жорсткими вимогами найму, перехід підприємств у руки приватних власників. В Україні зростання безробіття в 2014-2015 роках спровоковане жорсткою економічною політикою. Як результат – закриття підприємств, падіння цілих галузей.

Політика сприяння молодіжної зайнятості є стратегічним напрямом молодіжної політики у більшості розвинутих країн світу. В Україні проблеми працевлаштування молоді, яка зареєстрована та має офіційний статус безробітної, регулюються законами України «Про зайнятність населення» та «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [10]. У завдання держави входить підтримка підприємницької ініціативи безробітних, у тому числі молоді, зокрема, виплатою одноразової допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності, сприяння створенню роботодавцями додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних. Також в обов'язки державних служб зайнятості входить надання безкоштовної професійної консультації безробітним, підготовка та отримання відповідної інформації з метою вибору виду діяльності, професії, місця роботи, режиму праці [1]. Однак сьогодні дані заходи не мають належного фінансування, та, як наслідок, ефект від їх реалізації замалий.

Близько половини опитаних (51%) під час

пошуків роботи не зверталися за послугами установ, агентств, організацій, що надають допомогу в працевлаштуванні. 39% звертались до Державної служби (центру) зайнятості. До відділів працевлаштування при навчальних закладах зверталися 2% (слід зазначити, що лише 6% з тих, хто навчається в вищих навчальних закладах, чули про існування центру праці при своєму навчальному закладі) [7].

Станом на момент опитування 78% з тих, хто активно шукає роботу, не перебувають на обліку у державному центрі зайнятості.

Серед основних причин, які респонденти назвали, пояснюючи чому вони не перебувають на обліку в центрі зайнятості наступні: не звертались, бо не вірять, що центри зайнятості можуть їм допомогти 35% опитаних, не мали такої потреби 32%, звертались, але центр не допоміг працевлаштуватися – 21% (див. рис. 7-8).

Рис. 7. Розподіл відповідей на запитання: «Чи доводилося Вам коли-небудь під час пошуків роботи користуватися послугами установ, агентств, організацій, що надають допомогу?»

Джерело: [7].

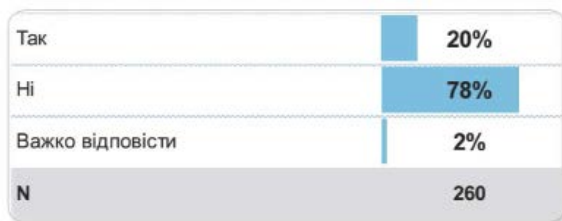

Рис. 8. Розподіл відповідей на запитання: «Чи перебуваєте Ви зараз на обліку в державному центрі зайнятості?» (Серед респондентів, які не працюють, але активно шукають роботу).

Джерело: [7].

Отже, основним висновком є можливість суттєвого підвищення ефективності роботи

Державних центрів зайнятості як одного з базових інструментів сучасної державної молодіжної політики.

Розглянемо деякі пропозиції щодо вдосконалення організації діяльності Державної служби зайнятості України. Так, [10] пропонується розвивати співпрацю з соціальними партнерами (роботодавцями, профспілками, іншими установами, організаціями та підприємствами, що беруть участь у реалізації політики зайнятості), знаходити спільні інтереси задля загальної справи. Наголошується на тому, що активізація співпраці з соціальними партнерами – це реальний шлях до ефективного вирішення проблеми безробіття [10].

Я. Діденко пропонує використовувати досвід країн-членів Європейського Союзу. Він пише, що у зарубіжній практиці господарювання головним джерелом формування нових робочих місць і забезпечення зайнятості є підприємництво і, насамперед, малий бізнес [1]. Наприклад, малі й середні підприємства Франції мають змогу отримати близько 1500 видів підтримки з боку держави, що спрямована на збереження функціонуючих і створення нових робочих місць. Найбільш розповсюдженим серед них є субсидії, що надаються у вигляді регіональних премій у разі створення фірмою робочих місць. Передбачено також субсидування підприємств у разі працевлаштування ними безробітних, що зареєстровані службою зайнятості.

У Великобританії запроваджено «Схему сприяння підприємництву», мета якої - залучити безробітних до організації власного бізнесу [1]. Л.С. Лісогор пропонує впровадження систем пільгового оподаткування для стимулювання роботодавців, які працевлаштовують молодь, що брала участь в організованих за сприяння служби зайнятості програмах професійного навчання для безробітних, та часткової компенсації роботодавцям витрат на виплату заробітної плати учасникам цих програм; відшкодування роботодавцю страхових внесків у разі працевлаштування безробітних [4].

Висновки. Практика зарубіжних країн щодо втілення в життя політики зайнятості свідчить, що надання допомоги працедавцям в різноманітних її формах сприяє створенню нових робочих місць, що, як наслідок, скорочує кількість безробітних. На наш погляд, вітчизняній службі зайнятості варто звернутися до міжнародного досвіду, наприклад, провести реформування механізму державної підтримки підприємницької діяльності шляхом надання пільг, дотацій або державної допомоги для розвитку бізнесу тощо. При цьому саме молодь є найбільш психологічно гнучкою до сприйняття нових сучасних технологій підприємницької діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Діденко Я. Формування ефективної державної політики зайнятості в Україні / Я. Діденко // Україна: Аспекти праці. Науково-економічний та суспільно-політичний журнал. – 2002. – № 2. – С. 3-7.
2. Кашин А., Польщикова С., Сахно Ю. Випускники українських ВНЗ [Електронний ресурс] / Звіт – 2012. – С. 1-16. – Режим доступу: http://www.yourcompass.org/docs/Employees%20on%20University_Graduates.pdf
3. Ключко А.М. Актуальні питання працевлаштування молоді в умовах ринкових взаємовідносин [Електронний ресурс] / А.М. Ключко, К.М. Олійник // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 292-296. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2012_3_51.pdf.
4. Лісогор Л.С. Інноваційні технології працевлаштування незайнятого населення / Л.С. Лісогор // Ринок праці та зайнятість населення. Науково-практичний журнал. – 2008. – № 2. – С. 1-10.
5. Лукашевич М.П. Соціологія. Загальний курс: Підручник / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2004. – 456 с.
6. Михайлюк Ю. Державна служба зайнятості України / Ю. Михайлюк // Праця і закон. – 2007. – № 7 (91), липень. – С. 8-11.
7. Молодь України – 2015. Доповідь Міністерства молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.gfk.com/uk-ua/insights/news/doslidzhennja-molod-ukrajini-2015/>
8. Перехід молоді від навчання до стабільної роботи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.idss.org.ua/arhiv/2014_25_06Libanova.pptx
9. Раєвнева О.В. Молодь на ринку праці в Україні: оцінка сучасного стану зайнятості [Електронний ресурс] / О.В. Раєвнева, І.Є. Нос. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/vipusk-1-2014/103-raevneva-o-v-nos-i-e-molod-na-rinku-pratsi-v-ukrajini-otsinka-suchasnogo-stanu-zajnyatosti>
10. Туранський Ю.П. Перспективи діяльності Державної служби зайнятості в контексті євроінтеграційних процесів в Україні / Ю.П. Туранський // Україна: аспекти праці. – 2004. – № 8. – С. 3-5.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2016

REFERENCES:

1. Didenko, Ya., 2002. Formuvannya efektyvnoyi derzhavnoyi polityky zaynyatosti v Ukraini [Forming an effective state employment policy in Ukraine]. *Ukrayina: Aspekty pratsi. Naukovo-ekonomichnyy ta suspil'no-politychnyy zhurnal* 2, 3-7 (in Ukrainian).
2. Kashyn, A., Pol'shchikova, Ye., Sakhno, Yu., 2012. Vypusknyky ukrayins'kykh VNZ [Graduates of the Ukrainian universities]. *Zvit*, 1-16. Access mode: http://www.yourcompass.org/docs/Employees%20on%20University_Graduates.pdf (in Ukrainian).
3. Klochko, A.M., 2012. Aktual'ni pytannya pratsevlashtuvannya molodi v umovakh rynkovykh vzayemovidnosyn [Current issues of youth employment in conditions of market relations]. *Forum prava* 3, 292-296. Access mode: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2012_3_51.pdf. (in Ukrainian).
4. Lisohor, L.S., 2008. Innovatsiyini tekhnolohiyi pratsevlashtuvannya nezaynyatoho naseleennya [Innovative technology employment unemployed]. *Rynok pratsi ta zaynyatist' naseleennya. Naukovo-praktychnyy zhurnal* 2, 1-10 (in Ukrainian).
5. Lukashevych, M.P., 2004. Sotsiolohiya. Zahal'nyy kurs: Pidruchnyk [Sociology. The overall rate]. *Karavela, Kyiv* (in Ukrainian).
6. Mikhaylyuk, Yu., 2007. Derzhavna sluzhba zaynyatosti Ukrayiny [State Employment Service of Ukraine]. *Pratsya i zakon* 7 (91), lypen', 8-11 (in Ukrainian).
7. Molod' Ukrayiny – 2015. Dopovid' Ministerstva molodi ta sportu Ukrayiny [Youth Ukraine - 2015. Report of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine]. Access mode <http://www.gfk.com/uk-ua/insights/news/doslidzhennja-molod-ukrajini-2015/> (in Ukrainian).
8. Perekhid molodi vid navchannya do stabil'noyi roboty v Ukraini [The transition of young people from education to stable operation in Ukraine]. Access mode : www.idss.org.ua/arhiv/2014_25_06Libanova.pptx (in Ukrainian).
9. Rayevnyeva, O.V. Molod' na rynku pratsi v Ukraini: otsinka suchasnoho stanu zaynyatosti [Young people in the labor market in Ukraine: assessment of the current state of employment]. Access mode: <http://global-national.in.ua/vipusk-1-2014/103-raevneva-o-v-nos-i-e-molod-na-rinku-pratsi-v-ukrajini-otsinka-suchasnogo-stanu-zajnyatosti>
10. Turans'kyu, Yu.P., 2004. Perspektyvy diyal'nosti Derzhavnoyi sluzhby zaynyatosti v konteksti yevrointehratsiyinykh protsesiv v Ukraini [Prospects of the State Employment Service in the context of European integration processes in Ukraine]. *Ukrayina: aspekty pratsi* 8, 3-5 (in Ukrainian).

Дідух Олександр Олександрович – студент
Національний авіаційний університет
Адреса: 03958, м. Київ, пр. Космонавта Комарова, 1

Примак Мирослава Валентинівна – студент
Національний авіаційний університет
Адреса: 03958, м. Київ, пр. Космонавта Комарова, 1

Овсянніков Роман Сергійович – студент
Національний авіаційний університет
Адреса: 03958, м. Київ, пр. Космонавта Комарова, 1

Didukh Oleksandr O. – student
National aviation university
Address: 1, Kosmonavta Komarova Av., Kyiv, 03958
E-mail: dsashun00@gmail.com

Prymak Myroslava V. – student
National aviation university
Address: 1, Kosmonavta Komarova Av., Kyiv, 03958

Ovsiannikov Roman S. – student
National aviation university
Address: 1, Kosmonavta Komarova Av., Kyiv, 03958
E-mail: games13x@mail.ru

Дидух Александр Александрович - студент
Национальный авиационный университет
Адрес: 03958, г. Киев, пр. Космонавта Комарова, 1

Примак Мирослава Валентиновна - студент
Национальный авиационный университет
Адрес: 03958, г. Киев, пр. Космонавта Комарова, 1

Овсянников Роман Сергеевич - студент
Национальный авиационный университет
Адрес: 03958, г. Киев, пр. Космонавта Комарова, 1